

ЕЛЕКТРОННО ПОРТФОЛИО ЗА ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ПРАКТИКА НА БИНАРНИТЕ СПЕЦИАЛНОСТИ (БИОЛОГИЯ И АНГЛИЙСКИ ЕЗИК)

Анелия Кременска

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. Основен елемент на обучението за придобиване на педагогическа правоспособност е педагогическата практика, която се документира с педагогическото портфолио. Настоящата статия предлага възможни решения за създаването на електронна версия на портфолиото за бинарната специалност „Биология и английски език“ на Софийския университет. Целта е да се оптимизира извънаудиторната работа на бъдещите учители в съответствие с изискванията на Националната и Европейската квалификационна рамка, като се отразява спецификата на обучението на учители по чужд език според утвърдени международни изисквания в областта. В допълнение се осигуряват своевременна и ефективна подкрепа и обратна връзка от страна на университетските преподаватели и наставниците чрез използването на Системата за електронно обучение на Софийския университет. Фокусът е върху педагогическата практика по английски език, като предложените технически решения надграждат елементите на портфолиото от такива на твърд носител в мултимедийни мултимодални и достъпни отвсякъде и по всяко време.

Keywords: teacher portfolio, dual teacher training, teaching Biology and English

Въведение – контекст и необходимост от портфолио

Средното образование в България изпитва остър недостиг на педагогически кадри поради отлив от учителската професия на млади хора и застаряване на учителския състав. Статистическите данни сочат, че до 10 години над 60% от настоящите учители ще бъдат в пенсионна възраст¹⁾. Остротата на проблема налага търсенето на спешни и ефективни мерки за привличане на младите към благородната професия на учителя. От страна на управлението на страната такива мерки намират отражение в осъвременяването на стандартите за професионално развитие (предстои обнародване на приетата Наредба за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите пе-

дагогически специалисти²⁾) и наличието на воля за предприемането им личи от приоритетизирането на педагогическите специалности³⁾. В същото време, едно от решенията, които предлагат университетите като възможност за привличането на повече бъдещи учители, е създаването на бинарни бакалавърски и магистърски програми, при които се придобива учителска правоспособност в две предметни направления.

Софийският университет „Св. Климент Охридски“ има сериозен опит в това отношение, като само в Биологическия факултет се предлагат бакалавърските програми „География и биология“, „Биология и химия“, „Биология и английски език“, чрез които в рамките на 4 години завършилите придобиват учителска правоспособност в съответните две предметни области⁴⁾. Интересът към тези програми нараства с всеки следващ випуск. Налице са обаче и редица предизвикателства пред създателите на съдържанието за изучаваните дисциплини. От една страна, това е значителният хорариум, който отговаря на изискванията на нормативните документи за получаване на квалификация в две научни полета. От друга страна, дисциплините са от съвсем различни области на науката, като биологията и обучението по чужд език.

В допълнение към теоретичните дисциплини по специалността съществен елемент на въвеждащото обучение за придобиване на педагогическа правоспособност е педагогическата практика. Тя осигурява на бъдещите учители практически знания, умения и компетентности за преподаване в реални условия. Тъй като професията „учител“ е регулирана, педагогическата практика се осъществява на базата на нормативни документи, напр. действащата Наредба за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование с професионална квалификация „учител“⁴⁵⁾ и Наредба за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти (предстоящо обнародване)²⁾. Тези документи се осъвременяват постоянно, но в основата им неизменно стои разбирането, че практическата педагогическа подготовка се състои от три взаимосвързани и допълващи се дисциплини – хоспетиране, текуща и преддипломна практика, които отразяват качествено различна форма на подготовка на бъдещите учители (чл. 36, ал. 2 и 3 от Наредба за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти)²⁾. Хоспетирането представлява наблюдение на уроци или други форми на процеса на обучение и възпитание в системата на народната просвета. Текущата учебна практика е участието в организирането на учебно-възпитателния процес под непосредственото ръководство на преподавател от висшето училище. Стажантската практика (преддипломна педагогическа практика) е самостоятелно участие на студентите в учебно-възпитателния процес под ръководството на учител (базов учител,

учител наставник) и преподавател от висшето училище (наблюдаващ преподавател). Тези дисциплини представляват единно цяло и отразяват етапите на натрупване на опит за пълноценно участие в преподавателска дейност в средното училище, като представляват и подготовка за задължителния държавен практически изпит. Чрез тях се осигурява постепенно и все по-автономно развитие на студентите под ръководството на университетски преподаватели и наставници – базови учители на място. Целите на педагогическата практика са развитие на компетентностите за рефлексия над практиката с цел усъвършенстване на педагогическите решения и за професионално-педагогическа комуникация, както и на умения за: конструиране и анализ (от гледна точка на релацията цел – средство – резултат) на модели на процес на обучение в ситуация на предварително зададена тема и форма на организация; реализиране и аргументиране на решения в контекста на реална педагогическа дейност (Raycheva & Tzanova, 2012).

С оглед повишаване на ефективността на подготовката в такива специалности настоящата статия разглежда възможностите за оптимизация в две посоки: надграждане на методическите дисциплини и въвеждане на технологии. Надграждането се реализира по отношение на изучаването на две групи методически дисциплини, в случая на програмата „Биология и английски език“ например, като методиката по английски език надгражда методиката по биология²⁵⁾, с което се постига редуциране на учебен материал. В допълнение, чрез адекватно използване на съвременните информационни и комуникационни технологии се осигурява мултимодалност, колаборативна извънаудиторна работа и достъпност на материала и дейностите, като в същото време се дава възможност за проследяване на напредъка и предоставяне на своевременна обратна връзка от базов учител и наблюдаващ университетски преподавател.

За документиране на напредъка и доказване на придобитите знания, умения и компетентности се използва педагогическо портфолио – набор от документи, създадени от стажантите. Видът и броят на документите варират според придобиваната учителска правоспособност, като препоръчителните за придобиване на специалност „учител по английски език“ са описани в редица документи – Европейското портфолио за студенти учители по език^{6),26)} (Dimitrova & Tashevska, 2007). Според тълкуването на EPOSTIL професионалната подготовка и развитие на преподавателите по чужд език може да се оцени на три нива – начална подготовка (initial training), специализация и експертност. EPOSTIL до голяма степен заимства идеята на Европейската езикова рамка⁷⁾ – за всяко от нивата се дават дескриптори на всяко от уменията, знанията и компетентностите в портфолиото за самооценка. Разликата е, че и самите нива, и дескрипторите нямат количествено измерение в случай на портфолиото за учители по чужд език, което се мотивира с обективната невъзможност дидактическите знания и умения да се мерят извън конкретния

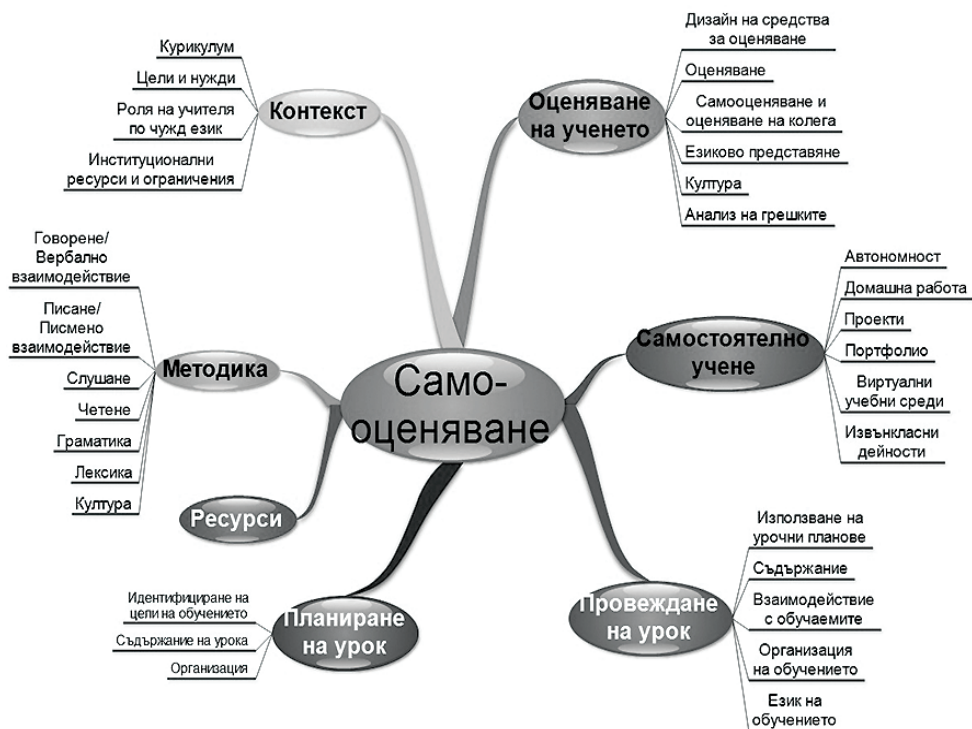
контекст, за който се прилагат²⁶⁾. С помощта на тези дескриптори се осъществява самооценката на обучаващите се бъдещи учители, т.е. те дават рамката за саморефлексия и съпоставяне на усещането за собствения напредък спрямо стандартите за качествено преподаване на чужд език^{22),24)}.

Същност, функции и елементи на педагогическото портфолио

Терминът „портфолио“ произхожда от италианската дума *portafoglio* (XVIII в.)⁸⁾ – *portare* – нося, и *foglio* – лист (от латинската дума *folium*). Днес този термин се използва все по-широко в разнообразен контекст, което води и до различни функции – оттам и дефиниции – за портфолио (Georgieva, 2010). В контекста на обучението на ученици портфолиото представлява набор от продукти, създадени от обучаемия в процеса на обучението. Ученическото портфолио се дефинира като: „...компиляция от академични работи и други форми на свидетелства, събрани за целите на: 1) оценяване на качеството на обучението, обучителния процес и академичните постижения; 2) установяване дали учениците са постигнали обучителните стандарти и други изисквания, поставени от курсовете за получаване на образователна степен и дипломиране; 3) подпомагане на учениците да рефлектират върху академичните си цели и прогрес като обучаеми; и 4) създаване на дълготраен архив на продукти на академична работа, постижения и друга документация“⁹⁾. Установява се, че чрез събиране, анализиране и оценяване на ученически работи в продължение на целия процес на обучение се получава по-пълна и точна картина на усвоените знания, умения и компетентности, отколкото при традиционните начини за оценяване, тъй като последните отразяват постижението в конкретен момент. Портфолиото може да е в основата на формиращо оценяване и е предпоставка за индивидуализиран подход, своевременно обратна връзка, а оттам – по-висока мотивация за учене. Нещо повече, портфолиото осигурява възможност за проследяване на обучението както от преподавателя, така и от самия обучаем на базата на рефлексията (рефлексия над познавателната дейност и качествата на личността)²³⁾.

При обучение на бъдещи учители педагогическото портфолио изпълнява и допълнителна функция, свързана със спецификата на обучението на педагогически кадри^{24),26)} (Dimitrova & Tashevska, 2007). Целта му е да документира доказателства за развитието и постигането на ключовите компетентности за професионална квалификация „учител по чужд език“^{10);11);12)} и е „...средство за рефлексия и самооценка на дидактическото знание и уменията за преподаване на чужд език“ (Newby et al., 2007). То служи и за основа на професионалното портфолио на стажант-учителите в контекста на предстоящото обнародване на Наредбата за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти“, в приложение 2 на която са представени компетентности-

те, необходими за заемането на длъжност „учител“. Фигура 1 представя категориите компетентности на учителя по чужд език според EPOSTIL. В таблица 1 са представени всяка група компетентности и съответни примерни кратки описания от вида „Мога да...“ за всяка от тях. Пълният текст на дескрипторите е достъпен в английската версия на портфолиото (пак там), която е използвана и за самооценяване на студентите (чек-лист). Така всеки стажант-учител може да проследи собственото си развитие с помощта на тези дескриптори за самооценка и да използва натрупаните артефакти при кандидатстване за работа. От друга страна, портфолиото е в основата на формалната оценка за придобиването на професионална квалификация „учител“. Нещо повече, портфолиото е елемент от атестационната карта на действащите учители^{2),13)}, т.е. създаването на модел и оценени от наставник и университетски преподавател продукти за портфолио биха подпомогнали значително професионалното развитие на учителите.

Фигура 1. Компетентности на учителя по чужд език (по EPOSTIL)

Таблица 1. Компетентности на учителя по чужд език (по EPOSTIL)
и описанието им

Група	Компетенция	Описание (дескриптори)
Контекст	Курикулум	Мога да създавам чуждоезикови курсове според изискванията на националния и училищния курикулум
	Цели и нужди	Мога да взема предвид различни мотивации за учене на чужд език.
	Роля на учителя по чужд език	Мога да използвам подходящи теории за езика, ученето, културата и т.н., както и подходящи резултати от научни изследвания, които да направляват моето преподаване.
	Институционални ресурси и ограничения	Мога да преценя как да използвам наличните ресурси в моето училище (компютри, библиотека и др.).
Методика	Говорене/ Вербално взаимодействие	Мога да оценя и подбера от набор от дейности за целенасочено говорене и взаимодействие, чрез които да се развива владение на чуждия език (дискусии, ролеви игри, решаване на проблем и т.н.).
	Писане/ Писмено взаимодействие	Мога да оценя и подбера разнообразни дейности за писане, така че да подпомогна учениците за осмислят използването на подходящ стил в зависимост от типа текст (жанра) – писма, история, доклад и др.
	Слушане	Мога да помогна на учениците да използват стратегии за справяне с типични аспекти на говоримия език (наличие на шумов фон, редукция и т.н.).
	Четене	Мога да насърча учениците да използват знанията си по темата и очакванията си за текста докато четат.
	Граматика	Мога да използвам граматичния метаезик, ако и когато е подходящо за нуждите на учениците.
	Лексика	Мога да оценя и подбера задачи, които да помогнат на учениците да използват нова лексика в устен и писмен контекст.
	Култура	Мога да оценя и подбера разнообразни текстове, материали и дейности, които да помогнат на учениците да осмислят понятието „другост“ и да разберат различни ценностни системи.
Ресурси		Мога да подбера и използвам ИКТ материали и дейности в класната стая, които са подходящи за моите ученици
Планиране на урок	Идентифициране на цели на обучението	Мога да заложа цели, които да доведат до това учениците да постигнат пълния си потенциал.
	Съдържание на урока	Мога да планирам дейности, които да свързват граматиката и лексиката с комуникацията.
	Организация на урока	Мога да планирам кога и как да използвам чуждия език, включително метаезика, който може да ми е необходим в час.

Провеждане на урок	Използване на урочни* планове	Мога да организирам времетраенето на дейностите в час, така че да съответстват на индивидуалните възможности на учениците да се съсредоточават.
	Съдържание	Мога да свързвам това, което преподавам, със събития от местен и международен контекст – направления (биология).
	Взаимодействие с обучаемите	Мога да поддържам и увеличавам максимално вниманието на учениците по време на час – интерактивно преподаване.
	Организация на обучението	Мога да създавам възможност и да управлявам индивидуална работа, групова, по двойки и за целия клас.
	Език на обучението	Мога да използвам различни компенсаторни стратегии, когато учениците не разбират чуждия език.
Самостоятелно учене	Автономност	Мога да подпомогна учениците да изберат задачи и дейности според индивидуалните си потребности и интереси.
	Домашна работа	Мога да оценя домашната работа според валидни и ясни критерии.
	Проекти	Мога да планирам и организирам междупредметен проект самостоятелно или с помощта на други учители.
	Портфолио	Мога да планирам и структурирам работа по портфолио
	Виртуални учебни среди	Мога да използвам различни ИКТ ресурси (имейл, уеб-сайт, програми и т.н.).
	Извънкласни дейности	Мога да помогна за организирането на обмен с подходящи външни експерти и институции.
Оценяване на ученето (евакуация)	Дизайн на средства за оценяване	Мога да оценя и подбера валидни процедури за оценяване (тестове, портфолио, анкета и др.), подходящи за учениците и целите на обучението.
	Оценяване	Мога да идентифицирам силните страни и областите, нуждаещи се от подобрение, в представянето на учениците.
	Самооценяване и оценяване на друг ученик	Мога да подпомогна учениците да използват ЕЕП.
	Езиково представяне	Мога да оценя способността на учениците да разбират и продуцират устна реч, напр. слушане за извличане на специфична информация и др.
	Култура	Мога да оценя способността на учениците да сравнят собствената си култура с тази на общностите на целевия език.
	Анализ на грешките	Мога да се справя с грешките по време на час по такъв начин, че да подпомагам процеса на учене и общуването, мога да анализирам източниците на грешки.

* Под „урок“ за нуждите на настоящото изложение разбираме стандартен учебен час в средното училище с всички свързани с него дейности.

Таблица 2. Съпоставка на групите елементи според EPOSTIL²⁶⁾, Портфолиото на НБУ (Dimitrova & Tashevska, 2007) и портфолиото на ИКО¹³⁾

EPOSTIL	НБУ	ИКО
Представяне (statement)	Лични данни	Общи сведения
Самооценка: контекст	Обучение и професионална подготовка, базирани в университета	Повишаване на квалификацията, награди и грамоти
Самооценка: методика	Обучение и професионална подготовка, базирани в училище	Сведения за атестацията
Самооценка: ресурси	– координация и подкрепа от страна на университета	Резултати от педагогическата дейност
Самооценка: планиране на урок	– подкрепа от ментора (базовия учител)	Научно-методическа дейност
Самооценка: провеждане на урок	– хоспетиране (наблюдение и анализ на учебни занятия)	Използване на образователни техники
Самооценка: самостоятелно учене	– педагогическа практика (ПП) – моята педагогическа практика	Използване на програми и учебници
Самооценка: оценяване	– ПП – урочни планове	Оценка и резултати
Досие: доказателства за проведени часове	– ПП – самооценка към плановете	Използване на ИКТ (информационни компютърни технологии) в образователния процес
Досие: доказателства за наблюдения и оценяване (evaluation) на часове	– ПП – формуляри за обратна връзка относно педагогическата практика	Обобщение на опита
Досие: доказателства от вида: доклади, коментари, списъци за отчитане (check lists), и др., създадени от различни хора, ангажирани в обучението на стажант-учителя	– ПП – финален доклад за педагогическа практика	Извънкласна дейност (по предмета)
Досие: доказателства за анализ на студента учител върху собствените му действия	– ПП – оценка на цялостното представяне по време на ПП (от методика)	Работа в качеството на класен ръководител / ръководител група
Досие: изследване на случай и изследване в действие		Работа в педагогически колектив, с колегиум или външни звена

Досие: рефлексия		Материална база и учебно технически средства
		Философия на преподаване
		Ефективност Обратна връзка + описателна част + доказателствен материал
		Бъдещи планове – описателна част
		Самооценка
		Резюме/Архив

Съдържанието на педагогическото портфолио представя цялостна картина на обучението и напредъка на студентите стажант-учители по чужд език в усвояването на необходимите компетентности, т.е. целта е да се представят доказателства за наличието и напредъка в развиването на тези компетентности. Таблица 2 показва групирането на документите в три варианта на педагогическо портфолио: EPOSTIL, Портфолиото на НБУ и препоръчаното от Института по качество на образованието¹³⁾, като групите са представени в реда, в който са дадени в оригиналния документ. Тъй като последното портфолио е предвидено за действащи учители (т.е. представлява професионално портфолио по смисъла на Наредба за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти²⁾), в него има групи елементи, които все още не са необходими при въвеждащото обучение на студенти стажант-учители – напр. тази за награди и грамоти и тази за атестация, като в същото време не са предвидени такива за обратна връзка и коментар от наставник или университетски преподавател (комуникативна компетентност²⁾). Това портфолио също така е и предвидено за учители от всички области и не отразява спецификата на обучението на учители по и на чужд език.

Вижда се, че и трите документа имат групи елементи на портфолиото, които могат да се обобщят като персонална и институционална информация (контекст); методически разработки (академична компетентност – т. 1²⁾), реализация и оценяване (педагогическа компетентност²⁾); самооценяване и рефлексия (академична компетентност – т. 2²⁾); административна документация (административна компетентност²⁾). За целите на педагогическите практики по английски език в специалност „Биология и английски език“ беше възприета адаптирана версия на EPOSTIL поради конкретната му ориентация към обучението на учители по чужд език. Портфолиото е базирано на използване на подходящо адаптирани шаблони (бланки) и списъци за отчитане (check-lists), предложени в EPOSTIL, портфолиото на НБУ и Дж. Скривенър (Scrivener, 2011), като са взети предвид препоръчителните елементи и описанията им в портфолиото на ИКО.

Електронно портфолио – използване на възможностите на Системата за електронно обучение на СУ (описание)

Съвременните електронни средства предоставят разнообразни възможности за допълнително оптимизиране на обучението в педагогическата практика. Редица университети въвеждат електронното педагогическо портфолио поради неговата приложимост както в процеса на обучение на педагогически кадри, така и при следваща професионална реализация (Teaching Portfolio¹⁴), Organizing a Professional Portfolio¹⁵). В допълнение се отбелязва, че преподаването в XXI век **естествено интегрира съвременните технологии, с помощта на които се създават материали и дейности, неподлежащи на представяне в традиционен вид (на хартия) поради мултимодалната си същност**^{6); 15); 16); 17)}. Например много материали са представени във видеоклипове или уебсайтове (напр. BBC¹⁸), дейностите са интерактивни (напр. онлайн тестове, уебкуестове и др.) и предполагат използване на електронни устройства.

Нещо повече, **в контекста на бинарните специалности технологиите дават възможност за значително намаляване на времето за работа чрез така нареченото „изнесено обучение“ (flipped classroom¹⁹)**. Например работата с материали и по самото портфолио би могла да се извършва самостоятелно с помощта на уеббазираните ресурси, шаблони и задачи, свързани с тях. По този начин присъственото време на студентите в учебни занятия в сградите на университета се използва ефективно – например за обсъждане на продуктите от изпълнението на задачите, решаване на казуси и дискусии по проведени наблюдения. Такава оптимизация е изключително важна в конкретния контекст на бинарните специалности, при които седмичната ангажираност на студентите е сериозна както заради големия брой практически занятия извън сградата на висшето училище, така и поради значителния брой занятия в нея. „Изнесеното обучение“ осигурява, от една страна, възможност за гъвкаво и индивидуализирано обучение по време и място, удобни за всеки студент; а от друга – пълноценно оползотворяване на присъственото време в занятията за дейности, за които непосредственото общуване и взаимодействие са по-подходящи.

Възможностите на Системата за електронно обучение (СЕО) на Софийския университет, базирана на „Мудъл“, за подпомагане на педагогическата практика са приложени за създаване на електронно педагогическо портфолио за филологическите специалности²⁰). В резултат на този проект са изследвани и описани някои от функциите на СЕО, които биха могли да се използват за нуждите на електронното педагогическо портфолио²¹). Основната идея е да се използват възможностите на СЕО за представяне на задачите и продуктите от педагогическата практика на студенти от филологическите специалности. На базата на тази практика, както и на световни добри практики, е разработено и настоящото електронно портфолио за педагогическа практика по английски език за биолози. То се основава на ефективно и адекватно използване на достъпните техно-

логии чрез СЕО на основата на съпоставяне на възможностите им (affordances) с функциите, които изпълнява всеки елемент от портфолиото. По този начин се гарантира оптимално прилагане на технологии там, където е подходящо.

Тук е важно да се отбележи, че прилагането на електронни средства е съобразено с очакваната компютърна грамотност на обучаваните студенти – бъдещи учители. Те изучават възможностите на технологиите за обучение в редица задължителни и избираеми дисциплини, специално посветени на дигиталната грамотност на стажантите, напр. „Аудиовизуални технологии в обучението (АВИТО) по биология“, „АВИТО по английски език“, „ИКТ в чуждоезиковото обучение“, „Оценяване и тестове в обучението по английски език“, „Методика на електронното обучение по английски език“. В допълнение, значителна част от методическите дисциплини и по биология, и по английски език са в електронен (смесен) формат и използват СЕО на СУ. В резултат може обосновано да се твърди, че студентите са теоретически и практически подготвени за използването на електронни средства както в собственото си обучение, така и в преподаването.

В таблица 3 е представена адаптация на предложения в EPOSTIL набор от продукти и документи според препоръчителните по секции, така че да дават доказателства за всички идентифицирани по-горе компетентности на стажант-учителя по чужд език за конкретна бинарна специалност „Биология и английски език“, като отразяват спецификата на чуждоезиковото обучение. Третата колона дава идеи за представянето на продуктите и документите в подходящи медии и модалности с помощта на Системата за електронно обучение на Софийския университет (СЕО) или външни средства (напр. публикации) – отбелязани са със звезда в таблицата. Предложенията се базират на анализирани примери и добри световни и български практики (препоръчителни елементи^{12);22);26)} (Dimitrova & Tashevska, 2007; Scrivener, 2011).

За всяко от наличните в СЕО електронни средства може да се направи оценка доколко е подходящо според описанието на педагогическите му функции²⁰⁾ (Kremenska, 2015) в съпоставка с функциите на всеки елемент на портфолиото и съответните компетентности, които отразява. По този начин се подпомага и дизайнът на подходящи задачи и дейности за стажант-учителите, така че да се улесни самостоятелната им работа по време на педагогическите практики, с което обучението им да се оптимизира максимално. Важно е да се отбележи, че изброените средства за електронно представяне съответстват на средствата, достъпни в СЕО, базирана на „Мудъл“ (версия 3.0.4+ към юли, 2016 г.), т.е. имат същите наименования и възможности.

Задачите за всеки от елементите на портфолиото се разработват поетапно в процеса на обучение в трите дисциплини, свързани с педагогическата практика. Те дават насоки, примери и срокове за изпълнение. Въз основа на тези задачи и на критериите, които се дават за всяка от тях, се осъществява и оценяването на практиката на бъдещите учители и доколко те са постигна-

ли необходимите знания, умения и компетентности за успешно практикуване на учителската професия, както бяха идентифицирани и описани по-горе (EPOSTIL).

Таблица 3. Съпоставка на продуктите в портфолиото на учителя по чужд език (адаптирано, по EPOSTIL) и тяхното представяне

Група	Възможни продукти/компоненти, които да съдържа	Представяне (формат на продукта) в SEO (Мудъл)
1. Представяне и контекст	Професионална автобиография Описание на преподавателския контекст (напр. училище, клас/възраст, брой ученици, зала за обучение и екипировка, предмет и т.н.)	Уеб страница Профил Файл Форум за представяне (задача) Връзка към профил в социални медии** Връзка към личен или институционален уебсайт (на училище)**
2. Доказателства за проведени часове	Урочни планове , създадени самостоятелно или съвместно с други стажант-учители, на единичен урок или серия от уроци*	Форум Задача Уики Книга
	„Сценарии“* на уроци (напр. кои конкретни думи на целевия език да се използват) и/или транскрипция на част или цял урок	Файл – текстов + изображение, мултимедиен Форум Задача Книга
	Видеозапис на част / цяла урочна единица* / избрани моменти от урок	Файл - аудио, видео Връзка към файл онлайн
	Примери на задачи за учениците , помощни средства за работа в клас, учебни материали, уебсайтове и др., създадени от стажант-учителя или създадени/използвани в клас, с мотивация за направения избор	Файл – текстов + изображение, мултимедиен Връзки към външни ресурси Книга
	Друго	Снимков материал - файлове
3. Доказателства за наблюдения и оценяване (evaluation) на часове	Бележки от наблюдения на уроци, написани от стажант-учителя/ментора (базов учител) / наблюдаващ университетски преподавател	Файл – бланка за наблюдение Файл – текстов + изображение, мултимедиен Форум Задача Книга
	Наративна оценка (evaluation), написана от стажант-учителя и/или други	Файл – бланка (тип чек-лист, таблица, свободен текст) за самооценка и оценка от колега
	Друго	

4. Доказателства от вида: доклади, коментари, списъци за отчитане (check lists), и др., създадени от различни хора, ангажирани в обучението на стажант-учителя	Доклад на ментора , коментари, указания и др.	Файл – бланка
	Официални доклади / списък за отчитане (чек-лист)/ индикатори (институционални, регионални/ национални/стандарт и др.)	Сканиран файл
	Коментари, формални доклади и др. документи, създадени по време на практиката на стажант-учителя от администрацията	Сканиран файл
	Друго	Обратна връзка от ментор (базов учител)/ колега стажант-учител** Обратна връзка в CEO – лично съобщение Обратна връзка в CEO – коментар към оценка
5. Доказателства за анализ на студента учител върху собствените му действия, върху задачите на учениците и свързаното с тях представяне	Логове от дневник на стажант-учителя, тематични или бележки за по-нататъшен анализ; хронологично описание на дейностите на стажант-учителя	Блог Форум Връзка към социални мрежи Уики
	Авторски задачи , създадени от стажант-учителя или други, работи на ученици, аудио/видео-записи на ученици по време на час, анализирани от гледна точка на ефективност на ученето на чужд език	Форум Задача Блог/ връзка към собствен уебсайт Файл – аудио, видео, колажи, клипове Работилница Уики
	Списък за отмятане на дейностите (чек-лист) на учителя и съответстващите им резултати от представянето на учениците	Файл – бланка с критерии Блог
	Друго	
6. Доказателства под формата на изследване на случай и изследване в действие	Изследване на случай (напр. на по-възрастни или по-млади индивиди/ групи; по-можещи или по-малко можещи обучаеми и т.н.)	Индивидуална или групова задача – доклад, презентация Статия/доклад за конференция* Статия/доклад за научно списание*
	Малък проект от вида изследване в действие за саморефлексия или за споделяне, обсъждане, анализ (изследване в процеса на преподавателската работа)	Индивидуална или групова задача – доклад, презентация Форум Уики Работилница Статия/доклад за конференция* Статия/доклад за научно списание* Дискусия*
	Друго	

7. Доказателства от рефлексия	Курсови работи , индивидуални или в група, върху връзката между теорията и практиката	Файл - педагогическо есе Форум Задача
	Рефлексия върху конкретни философии/ парадигми на съвременното чуждоезиково обучение	Глосар Форум Задача Файл
	Рефлексия върху теории на преподаването и ученето на чужд език	Глосар Форум Задача Файл
	Статии , написани от стажант-учителя самостоятелно или с други студенти за студентски или професионални научни списания	Статия/ доклад за студентска/ университетска, национална, международна конференция* Статия за специализирано научно списание*
	Друго	

**Под „сценарий“ се разбира „композиция от задачи в контекста на активното учене, който води учениците до постигането на основната цел (произвеждането на определен продукт“ по ‘път’ (процес на учене/работа), очертан с жалони (междинни цели/етапи в разработването на крайния продукт)“ (Sendova et al., 2007).*

Пример за възможно планиране на дейностите в педагогическата практика дават редица автори^{16);22);26);28)} (Dimitrova & Tashevska, 2007). Създаването на изпълнима във времето последователност на задачите, срокове за изпълнението им и критерии и скала за оценяване за постигането на съответните компетентности на учител по чужд език са от съществено значение за ефективността на електронното портфолио. За тази цел е необходимо да се направи съпоставка на целите на всяка от дисциплините, отговарящи за педагогическата практика по английски език на студентите от специалност „Биология и английски език“ и съответните им елементи на портфолиото.

Примерно разпределение на задачите и дейностите за конкретните три дисциплини в съответствие с учебния план на специалността е представено в таблица 4. Важно е да се отбележи, че за целите на настоящото планиране хоспетирането от двусеместриалната дисциплина „Методика на обучението по английски език с хоспетиране“ се реализира през втория семестър (VI сем.) поради необходимостта от запознаване на студентите с теоретичните основи на дисциплината. Предложеното разпределение представлява рамка на педагогическата практика с основна цел надграждане на уменията и компетентностите на студентите стажант-учители с постепенно повишаване на автономията им и сложността на задачите. В този смисъл, то е условно и гъвкаво, тъй като зависи от конкретните условия на практическо обучение. Така например, ако хоспетирането се провежда в същия педагогически контекст като текущата практика, отпада необходимостта от повторно описание на контекста и т.н.

Таблица 4. Примерно разпределение на задачите по създаване на електронно педагогическо портфолио за практиката по английски език в бинарна специалност „Биология и английски език“

Дисциплина и хорариум	Елементи на портфолиото	Семестър/ месец																точки
		VI с. 1 м.	VI с. 2 м.	VI с. 3 м.	VI с. 4 м.	VI с. 1 м.	VI с. 2 м.	VI с. 3 м.	VI с. 4 м.	VII с. 1 м.	VII с. 2 м.	VII с. 3 м.	VII с. 4 м.	VIII с. 1 м.	VIII с. 2 м.	VIII с. 3 м.	VIII с. 4 м.	
(Методика на обучението по английски език) Хоспетиране	Професионална автобиография																	5
	Рефлексия върху конкретна теория																	10
	Рефлексия върху теории на преподаването и ученето на чужд език																	10
	Контекст																	5
	Авторска задача – групов работа (минимум 5 бр.)																	20
	Курсов работа връзка между теория и практика – групов																	15
	Наблюдение (мин. 5 бр.)																	20
	Авторска задача – урочен план, групов работа																	15
Текуща педагогическа практика по английски език	Контекст																	-
	Наблюдение (мин. 5)																	15
	Наблюдение на колега																	5
	Авторска задача (мин. 5) – индивидуална работа																	20
	Урочен план (мин. 5)																	20
	Сценарий на урок – групов работа (мин. 3)																	15
	Чек-лист дейност на учителя-резултат от учениците (мин. 2)																	5

Текуща педагогическа практика по английски език	Рефлексия върху собствената практика – дневник (мин. 5 бележки)																		5
	Педагогическо есе (мин. 3)																		15
	Чек-лист умения и компетенции																		-
Преддипломна педагогическа практика по английски език	Контекст																		-
	Урочен план (мин. 10)																		30
	Сценарий на урок – индивидуална работа (мин. 1)																		10
	Минипроект – изследване в действие																		30
	Рефлексия върху собствената практика – есе (мин. 3)																		30
	Чек-лист умения и компетенции																		-
	(Статия)																		10

Последната колона на таблицата предлага възможност за оценяване на постигнатото от стажант-учителите чрез система от точки, които сумарно правят 100 за всяка от дисциплините. Привеждането на резултатите към шестобалната система става по следната скала:

81 – 100 – Отличен

71 – 80 – Мн. добър

61 – 70 – Добър

51 – 60 – Среден

45 – 50 – Допълнителна задача

Тази система на оценяване е използвана успешно за дисциплините „Методика на обучението по английски език с хоспетиране“, „Текуща педагогическа практика“ (по англ. ез.) и „Преддипломна педагогическа практика“ (по англ. ез.) за академичната 2015/2016. Тъй като написването на статия от стажант-учителите е бонус задача, точките за нея са извън максималните 100 за дисциплината „Преддипломна педагогическа практика“ (по англ. ез.). Таблица 4 позволява студентите да проследяват напредъка си във времето и спрямо получените точки за крайната си оценка. По този начин се гарантира автономия на стажант-учителите, както и измеримост на постиженията им по време на самото обучение (формативно оценяване). В същото време, поради гъвкавостта на така предложеното разпреде-

ление е възможно своевременно адаптиране в случай на нужда, което е изключително полезно в контекста на бинарните специалности с оглед на оптимизиране и равномерно разпределяне на натоварването на студентите в рамките на семестъра и седмиците в него до нормативно определеното.

На фиг. 2 – 4 са дадени примерни представяния на задачи, свързани с електронното педагогическо портфолио в СЕО на СУ за практиката по английски език в бинарната специалност „Биология и английски език“ през академичните 2015/2016 и 2016/2017 г. Илюстрирани са конкретни технически решения за представяне на задача и продукта от нея.

Фигура 2.
Представяне
на задачите в
портфолио-
то: интер-
активна
страница

Portfolio elements	Points	Task	Marking: 81 – 100 – Excellent (6) 71 – 80 – V. Good (5) 61 – 70 – Good (4) 51 – 60 – Pass (3) 45 – 50 – Extra task
ELT Methodology& practice			
Professional CV	5	T	
Reflection on a general pedagogy theory	10	T1	
Reflection on FLT theory	10	T2	
Context	5	T3	
Authoring a task (X5) - group	20	T4	
Observation (X5)	20	T5	
Assignment – group	15	T6	
Lesson plan - group	15	T7	
Bonus: glossary (max. 5 p)	+5		
Bonus points: 1 per word in the glossary, up to 5 pts; up to 5 for My pronunciation NB: It is strongly advisable to have ALL tasks.			

Методика на обучението по английски език 2016/2017

Home ► Courses ► Методика за Биология и английски език ► FLLMeth2016 ►
3. Second Language Acquisition (SLA) vs Second Lan... ► Task 2

Task 2

Write a brief comment (**250 – 300 words**) on any of the theories or methods, with regards to how it could influence your practice. Think of possible teaching situations to apply it to (e.g. age of students, level of fluency, number in students in class, etc.)

The text must follow the instructions for an academic essay formatted in **MLA** style (see [Session 2](#)). Submit the text by (date, deadline for Task 2) in forum **T2 Reflection on theories&methods** by creating a new thread for each text. Download the instructions [HERE](#)

Please note that submissions after that date will be discussed in class, but will not receive written lecturer's comments and will not be considered as part of the mark.

This Task is part of the portfolio and marking, **T2 - 10 pts**.

Last modified: Saturday, 17 September 2016, 5:13 PM

Фигура 3.
Задача 2 –
Рефлексия
(педагогическо есе)

Фигура 4.
Задача 7 –
Дизайн
на урок

▼ 14. Practice: designing a FL lesson. Part 1. Task 7

The session deals with one of the most popular models of course design ADDIE. The stages of design are demonstrated and discussed. Some sample solutions for different contexts are given: lesson plans and activity designs. The practical stages are exemplified and real designs and templates are shown.

Task (counts for marking)

Choose one of the lesson plan blanks below and prepare a lesson for students 5th - 7th grade on ONE of the following topics:

1. Ecology
2. Global warming
3. Healthy lifestyle
4. Endangered species
5. Helping animals

The lesson plan has to be uploaded in the forum Lesson plan below by **10th May**.

 Session 11: Practice: Lesson plan OUTLINE

 Lesson plan blank 1

 Lesson plan blank 2

 Lesson plan blank 3

 Lesson plan blank 4

 Lesson plan

За реализиране на задачите и постигане на целите на педагогическата практика могат да се използват и шаблони, разработени за нуждите на конкретните обучаеми, така че да съответстват на елементите на портфолиото. Най-често такива шаблони се предоставят на студентите учители по чужд език за разработването на урочен план, за наблюдение и за рефлексия²²⁾ (Dimitrova & Tashevska, 2007). По този начин се осигуряват стандартизация и качество на обучението в педагогическата практика, тъй като шаблоните съдържат всички необходими компоненти според изискванията на нормативните документи на ЕС и Р България. Съдържанието на шаблоните е препоръчително, т.е. не е задължително попълването на всички графи, и е възможно адаптирането им за конкретен педагогически контекст. За нуждите на практиките за обучение по английски език в специалността „Биология и английски език“ на БФ, СУ, са предложени шаблони за: наблюдение, авторска задача, урочен план, сценарий на урок, списък за отчитане (чек-лист) (саморефлексия), списък за отчитане (чек-лист) (наблюдение от наставник/наблюдаващ преподавател), списък за отчитане (чек-лист) (умения и компетентности – EPOSTIL Self Assessment).

Изборът на електронно представяне на шаблоните зависи от целите на обучението и съответствието им с възможностите на CEO, т.е. от задачата, поставена пред стажант-учителите за постигане на целите на практическото им обучение.

Предимства и предизвикателства (Защо електронно портфолио?)

Очевидното предимство на представено в електронна форма портфолио е достъпността отвсякъде и по всяко време, което позволява изключително висока степен на индивидуализация на обучението и автономност на стажант-учителите.

По същество, портфолиото е комплект документи, така че е изключително подходящо за представяне в електронна форма – за прегледност в електронна папка, на специално изработен уебсайт или в отговор на електронно представени задачи²⁰⁾. Това, от една страна, позволява лесно проследяване на напредъка в практическото обучение на студентите учители, от друга – им дава възможност да обменят идеи и коментари по задачите и дейностите.

Съществена позитивна страна на електронния формат на представяне на портфолиото е, че позволява даването и получаването на обратна връзка от колеги – стажант-учители, от наставник и наблюдаващ университетски преподавател по време на самата стажантска практика. Тази интерактивност гарантира подпомагане и високо качество на обучението, своевременно коригиране и информиране, в случай на нужда.

В допълнение, електронният формат позволява изключително лесно представяне на продукти в различни медии и модалности, тяхното организиране, осъвременяване и многократно използване, публикуването и обсъждането им от други студенти учители, експерти, наставници, бъдещи работодатели и др.

В същото време, става възможно и използването на така създадените продукти като примери за обучение на следващи випуски студенти, което е от изключителна полза предвид спецификата на бинарните педагогически специалности и относително малкия брой налични ресурси за обучение в тях.

Не на последно място е и екологичният аспект на електронната форма на портфолиото: спестява се значително количество хартия за попълване на разнообразната документация, оптимизира се физическото съхранение на продуктите създадени от студентите учители.

Основно предизвикателство е електронното представяне в максимално лесен за ползване формат, така че да не затруднява студентите с изпълнението на задачите и да е възможно най-подходящо за самите задачи. Тук стои и въпросът за това задачите да са достъпни за мобилно (само)обучение, ресурсите да са с адаптирано за електронно представяне съдържание и да позволяват гъвкаво ползване от различни устройства по всяко време. Също така създаването и актуализирането на онлайн версия на портфолиото може да изисква време и умения за ползване на определени технологии, което би могло да се компенсира с някои много достъпни и лесни за работа съвременни решения (напр. E-portfolio Tools & Resources, University of Lethrbridge¹⁷⁾).

За нуждите на обучението по „Методика на обучението по английски език“ (за биолози) е избрано представянето да стане в CEO на СУ. Този избор се мотивира с това, че значителна част от курсовете на специалност „Биология

и английски език“ са представени в електронна форма именно в тази система, т.е. студентите са запознати с работата с нея, както беше споменато по-горе.

Бъдеща работа

Бъдещата работа включва детайлно описание на задачите, свързани с работата с портфолиото за педагогическата практика по английски език на стажантите – студентите учители, в бинарната специалност „Биология и английски език“. В допълнение, необходимо е и апробиране на разпределението на задачите по създаването му във времето, така че да е оптимално ефективно по отношение на натоварването на студентите в бинарната специалност.

Разработването на изцяло електронни шаблони за тези елементи на портфолиото, за които е уместно, и съобразяването им с нормативните изисквания и добрите практики също предстои. Важно е да се отбележи, че се търси и връзка с обучението в другата предметна област на бинарната специалност – биологията, т.е. работи се и по съгласуване на формата на изискваните продукти за елементите на портфолиото за практиката по английски език с тези за практиката по биология.

Практиката през летния семестър на академичната 2015/2016 показва, че значителна част от стажантите – студенти учители, получават достъп до материалите и задачите в СЕМ от мобилни устройства, включително от физическо място извън сградите на Университета – напр. съответното училище, в което се провежда педагогическата практика. Това налага адаптиране на материалите и задачите за ползване в условията на мобилно обучение, каквото е напълно съвместимо с технологичните възможности на СЕО на СУ. Бъдещата работа в тази посока ще включва използването на съвременните достижения и добри практики в областта на мобилното обучение (Pachler, 2015) и адекватното им адаптиране за нуждите педагогическата практика по английски език на бинарната специалност „Биология и английски език“.

Прилагането на елементи от портфолиото в реално обучение на студенти от специалността започна през академичната 2015/2016 г. Такива са например някои шаблони (за урочен план, саморефлексия, наблюдение), задачи за анализ и дискусия по време на часовете (видеоматериали с проведени уроци) и др. Планирано е апробиране на всички елементи и изследване доколко обучението е ефективно през академичната 2016/2017.

Обобщение

Настоящата разработка аргументира използването на електронни средства за оптимизиране на педагогическите практики на стажант-учители в контекста на бинарни специалности, едната от които е английски език. Идентифицирани са елементите на педагогическото портфолио за учители по чужд език според съвременните изисквания към професионалната подготовка на базата на наличната документация, добри практики и изисквания към регулираната професия „учител

по английски език“. За всеки от елементите е предложено представяне в Система за електронно обучение, базирана на „Мудъл“, с помощта на което да се осигури оптимизиране и достъпност на обучението чрез създаването на електронно портфолио. Като пример е предложено разпределение на елементите на портфолиото по дисциплини и във времето, така че да се оптимизира педагогическата практика по английски език за бинарна специалност „Биология и английски език“.

Предстои изследване на ефективността на електронното портфолио в контекста на обучението в електронна среда, както и на потенциала му за подпомагане на практическата подготовка на стажанти – студенти учители, по различни дисциплини от бинарни специалности. Очакваният ефект от прилагането на портфолиото е осъвременяване на педагогическата практика и гарантиране на съответствието ѝ както с нормативните изисквания към професията „учител“, така и с най-добрите съвременни практики за ефективно обучение на учители по и на чужд език.

NOTES / БЕЛЕЖКИ

1. OECD. (2013). TALIS: Country Profile - Bulgaria. Изтеглено на 15.5.2016 г. от <https://www.oecd.org/edu/school/TALIS-Country-profile-Bulgaria.pdf> <http://www.ckoko.bg/page.php?c=7&d=144>
2. МОН, Наредба за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, достъпно на <http://www.mon.bg/?go=page&pageId=7&subpageId=59>, последно посетена на 14.09.2016 г.
3. МОН. (2014). Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри. София: МОН. Извлечено от <http://mon.bg/?h=downloadFile&fileId=6460>
4. Софийски университет, Биологически факултет: https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/universitet_t/fakulteti/biologicheski_fakultet2/specialnosti/bakalav_rski_programi
5. МОН. (2013). НАРЕДБА за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование с професионална квалификация „учител“. Извлечено от www.mon.bg/?h=downloadFile&fileId=7572
6. The Education & Training Foundation. (2014). Initial Guide for Users of the Professional Standards for Teachers and Trainers in Education and Training – England
<http://www.et-foundation.co.uk/wp-content/uploads/2014/05/ETF-Prof-Standards-Guidance-v2-2.pdf>
7. ЕЕР, достъпна на http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/cadre1_en.asp (40 езика), на български език: <https://europass.cedefop.europa.eu/sites/default/files/cef-bg.pdf>, последно посетена 29.07.2016.
8. Oxford Dictionary, извлечено от <https://en.oxforddictionaries.com/definition/portfolio>

9. Достъпно на: <http://edglossary.org/portfolio/>
10. Cambridge English Teaching Framework – Competency Statements. (2014). CUP: Cambridge. Available at: <http://www.cambridgeenglish.org/teaching-english/cambridge-english-teaching-framework/>, <http://www.cambridgeenglish.org/images/172992-full-level-descriptors-cambridge-english-teaching-framework.pdf> Last access: 7.06.2016.
11. National College for Teaching and Leadership. (Sept. 2016). Assessment only route to qualified teacher status (QTS) UK Government. Available at: <https://www.gov.uk/government/collections/initial-teacher-training#teacher-standards-and-statutory-guidance> Last access: 14.09.2016.
12. Teacher Education Ministerial Advisory Group. (2014). Action Now: Classroom Ready Teachers, pp 126. ISBN 978-1-74361-873-8. Available at: <http://www.studentsfirst.gov.au/teacher-education-ministerial-advisory-group> Last access: 13.07.2016.
13. Христова, К. (2016). Портфолио на учител. Институт по качество в образованието. Достъпно на: http://setmodels.net/polezno/portfolio-na-uchitel-2016?utm_campaign=shareaholic&utm_medium=facebook&utm_source=socialnetwork Последно посетен на: 14.09.2016.
14. Teaching Portfolio. The Teaching Center, Washington University in St. Louis. Достъпен на <https://teachingcenter.wustl.edu/programs/graduate-students-postdocs/applying-for-academic-positions/creating-a-teaching-portfolio/> последно посетен на 30 юли, 2016 г.
15. Kolk, M. Building Digital Portfolios. Creative Educator. Available at: http://www.thecreativeeducator.com/v05/articles/Digital_Portfolios последно посетен на 30 юли, 2016 г.
16. Simon, E. (2014). Do I Need a Digital Teaching Portfolio? Edutopia. Available at: <http://www.edutopia.org/blog/digital-teaching-portfolio-edwise-simon> Last access: 13.07.2016.
17. University of Lethbridge. Professional Portfolios. Available at: <http://www.uleth.ca/education/resources/professional-portfolios> Last access: 13.07.2016
18. BBC Достъпен на <http://www.bbc.co.uk/learningenglish>, последно посетен на 13 юли, 2016 г.
19. Flipped classroom. Достъпно на: https://en.wikipedia.org/wiki/Flipped_classroom, последно посетен на 13 юли, 2016 г. <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/flipping-the-classroom/>
20. „Създаване на електронно портфолио на филологическите специалности от педагогическия профил“, ръководител проф. Даниела Стойчева. Достъпно на: <http://su-portfolio.webnode.com/> Последно посетен на 5.07.2016.
21. Кременска, А. (2013). Електронно портфолио за студенти от педагогически специалности. (п. Д. Стойчева, Ред.) София. Изтеглено на 7 юли 2016 г. от <http://elearn.uni-sofia.bg/course/view.php?id=1805>

22. EQUALS. (2013). The EQUALS freamework for language teaching training and development. London: EQUALS. Available at: http://clients.squareeye.net/uploads/eaquals/EAQUALS_TD_FRAM_-_November_2013.pdf Last access: 30.07.2016
23. Хаджиали, И., Коларова, Т. (2007). Учебното портфолио като средство за развитие и диагностика на рефлексия в гимназиалния етап на обучение-то по биология и здравно образование, Сборник доклади – Трета научно-практическа конференция по биологично образование, стр. 19 – 200.
24. Kelli, M., Grenfel, M. (2005). European Profile for Language Teacher Education - A Framework of Reference. University of Southampton. Available at: <http://www.lang.soton.ac.uk/profile/report/MainReport.pdf> Last access: 29.07.2016.
25. Kremenska, A. (2016). Blended Learning Curricula in Methodology for Biology and English Students. International Conference The Future of Education, 30 June – 1 July, 2016, Florence. Refereed. ISBN 978-88-6292-743-7 (PRINT). LibreriaUniversitaria, Padova, Italy. pg 53 – 58.
26. Newby, D., Allan, R., Fenner, A., Jones, B., Komorowska, H., Soghikyan, K. (2007). European Portfolio for Student Teachers of Languages. European Centre for Modern Languages. ISBN 978-92-871-6207-6, Извлечено от http://archive.ecml.at/mtp2/ft/pdf/C3_Epostl_E.pdf на 29.07.2016 г.
27. Newby, D., Allan, R., Fenner, A., Jones, B., Komorowska, H., Soghikyan, K. (2010). European Portfolio for Student Teachers of Languages - Information Guide. European Centre for Modern Languages, Council of Europe.
28. Rodriguez-Farrar, H. (2006). The Teaching Portfolio. A Handbook for Faculty, Teaching Assistants and Teaching Fellows. The Harriet W. Sheridan Center for Teaching and Learning, Brown University. Извлечено от <https://www.google.bg/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjAt6zgtZvOAhUBzxQKHWoHDI0QFggcMAA&url=https%3A%2F%2Fwww.brown.edu%2Fabout%2Fadministration%2Fsheridan-center%2Fsites%2Fbrown.edu.about.administration.sheridan-center>.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Dimitrova, S. & Tashevska, S. (2007). *Pedagogichesko portfolio*. Sofia: Nov balgarski universitet [Димитрова, С. & Ташевска, С. (2007). *Педагогическо портфолио*. София: Нов български университет].
- Georgieva, G. (2010). Obrazovaten potentsial na elektronnoto portfolio na uchashtiya. *Spisanie na Sofiyskiya universitet za elektronno obuchenie*, 4 [Георгиева, Г. (2010). Образователен потенциал на електронно портфолио на учащия. *Списание на Софийския университет за електронно обучение*, 4].

- Kremenska, A. (2015). *Izsledvane v deystvie varhu obuchenieto na spetsializanti, postdoktoranti i mladi ucheni za prepodavane na akademichni kursove po i na chuzhd ezik sas savremenni metodi i informatsionni i kompyutarni tehnologii*. Sofia: Poligrafyug AD [Кременска, А. (2015). *Изследване в действие върху обучението на специализанти, постдокторанти и млади учени за преподаване на академични курсове по и на чужд език със съвременни методи и информационни и компютърни технологии*. София: Полиграфюг АД].
- Raycheva, N. & Tzanova, N. (2012). *Metodika na obuchenieto po biologiya (zadachi za formirane na profesionalni kompetentnosti na uchitelya)*. Sofia: PENSOFT. [Райчева, Н. & Цанова, Н. (2012). *Методика на обучението по биология (задачи за формиране на професионални компетентности на учителя)*. София: PENSOFT].
- Scrivener, J. (2011). *Learning Teaching. Third edition*. London: Macmillan.
- Sendova, E., Stefanova, E. & Van Diepen, N. (2007). *Metodichesko rakovodstvo za nadgrazhdane na umeniya s IKT*. Sofia: Faleza [Сендова, Е. Стефанова, Е. & Ван Дийпен, Н. (2007) *Методическо ръководство за надграждане на умения с ИКТ*. София: Фалеза].

E-PORTFOLIO FOR TEACHING PRACTICE OF BINARY SPECIALITIES (BIOLOGY AND ENGLISH)

Abstract. Teaching practice, an essential component of teachers training, is recorded in a pedagogical portfolio. This article suggests possible solutions for electronic presentation of the portfolio for initial teacher training in the binary specialty of Sofia University “St. Kliment Ohridski”. The aim is to optimize the out-of-university training, in accordance with the National and European Qualification Frameworks, and taking into consideration the requirements and specifics of training foreign language teachers. In addition, opportunities for timely and effective support and feedback by the mentors and university lecturers are proposed, based on the Sofia University E-Learning System. The focus is on the pedagogical training in Teaching English as a Foreign Language, based on adequate use of technology to provide multimedia, multimodal and accessible portfolio.

✉ **Dr. Anellya Kremenska**
Department of Biology Education
Sofia University
Sofia, Bulgaria
E-mail: akremenska@uni-sofia.bg